

VAASAN HALLINTO-OIKEUS

28.5.2024

VIITE kirjeenne Päiväys 2.4.2024

Diaarinumero

641/03.04.04.04.19/2023

642/03.04.04.04.19/2023

Muutoksenhaunalainen päätös

Pohjois-Suomen aluehallintovirasto / Ympäristölupavastuualue 21.4.2023, nro:t 27 - 31/2023, asiat:

- 1) Tornion tehtaiden toimintaa koskevien ympäristö- ja vesitalouslupien tarkistaminen BAT-päätelmien vuoksi ja näiden lupien muuttaminen, jäähdytysvesien purkupaikan muuttaminen, kaasunpuhdistuspölyjen stabilointilaitoksen ympäristölupa, briketointilaitoksen ympäristölupa, energiantuotantolaitoksen ympäristölupa, toimintaa koskevien selvitysten hyväksyminen sekä Röyttän sataman ympäristöluvan muuttaminen (luvan hakijana Outokumpu Chrome Oy ja Outokumpu Stainless Oy)
- 2) Uuden kuonankäsittelylaitoksen ympäristölupa (luvan hakijana Outokumpu Chrome Oy ja Outokumpu Stainless Oy)
- 3) Vesitalouslupa jälkiselkeytysaltaan C-alueen täyttöön (luvan hakijana Outokumpu Chrome Oy ja Outokumpu Stainless Oy)
- 4) Romumetallin ja kierrätysteräksen murskauslaitoksen ympäristölupa (luvan hakijana Norex Service Finland Oy)
- 5) Ferrochromi- ja terässulattokuonien käsittelylaitosten ympäristölupa (luvan hakijana Tapojärvi Oy)

MÄÄRÄPÄIVÄ 28.5.2024**VASTASELITYKSEN ANTAJA**

Suomen luononsuojeluliiton Lapin piiri ry

Laatija:

Jari Natunen

Ympäristöbiokemisti, FT

040 952 78 15

Ilma- ja vesipäästöjen kohtuuttomat vaikutukset

Yhtiö esittää, ettemme ole perustelleet päästöjen vähentämistarvetta. Tosiasiassa päästöjä ei ole perusteltu suhteessa ympäristölaatumormeihin ja niiden ympäristövaikutuksia ei ole selvitetty.

Luvat ovat virheellisiä, koska keskeytykset ympäristövaikutukset ovat jääneet selvittämättä lupiin ja YVA-arvioinneissa

Kohtuuttomat ilmapäästöt aiheuttavat Vesipuitedirektiivin vastaisia vesistövaikutuksia

Johtuen erityisesti ilmapäästöjen suuruudesta toiminnalla on todennäköisiä suoria kohtuuttomia vaikutuksia ilman kautta. Toisaalta ilmapäästöt aiheuttavat laskeumana vesistö päästön, joka heikentää ympäristön kemiallista ja ekologista tilaa Kemijoen tasolla ja yhteisvaikutuksen vesipäästöjen kanssa.

Seuraavassa kuvakaappauksessa on lupaliittinä olle van vuoden 2021 ympäristöntarkkailun ilmapäästöt, joissa kromit ovat 2.7 tonnia, sinkki 2.1 tonnia ja arseeni 1.4 tonnia sekä elohopea 94 kg ja 562 kg. Nämä satavat merkittävästi Tornionjoen laskeuma-alueella ja aiheuttavat merkittävää pilaantumista suhteessa ympäristölaatu normeihin vesistöissä.

Päästöt

Osastokohtainen yhteenveto vuoden 2021 metallipäästöistä on esitetty taulukossa 23.

Taulukko 23. Tornion tehtaiden osastokohtaiset hiukkasiin sidotut metallipäästöt (kg) vuonna 2021, suluissa ilmoitettu kaasumaisen faasin päästöt siltä osin, kun niitä on mitattu.

Metalli (kg)	Koksin-kuivaus	Sintraamot	FeCr-sulatot	Teräs-sulatot	Kuuma-valssaamo	Kylmä-valssaamo	Yhteensä
Kromi (Cr)	2	658	1025	360	25	596	2665
Nikkeli (Ni)	<1	20	50	100	9	384	562
Sinkki (Zn)	<1	14	1661	368	27	43	2115
Lyijy (Pb)	<1	386 (1)	29 (3)	26	2	2	445
Kupari (Cu)	<1	8	41	64	30	40	182
Vanadiini (V)	<1	67	8	10	1	3	90
Kadmium (Cd)	<1	2 (<1)	<1 (<1)	1	<1	<1	4
Arseni (As)	<1	53	2	1346	5	2	1408
Elohopea (Hg)	<1	<1 (<1)	<1 (2)	<1 (91)	<1	<1	94

Yhtiö vetoaa kaukokulkeumaan ja joessa tuleviin pitoisuuksiin. Tosiasiassa itse aiheuttaa suistoalueelle merkittävän laskeuman sekä suuren tai suurimman osan raskasmetallien pitoisuuksista Tornionjoen suistossa ja alimmalla osalla.

Elohopea pilaa rannikon vesistömuodostumien kemiallista tilaa

Elohopea on biologisesti rikastuva aine, joka voi heikentää koko joen kemiallista tilaa vesipuitedirektiivin vastaisesti nostamalla kalojen elohopeapitoisuutta. Vaikutus petokaloihin tulee jo pitoisuudella luokkaa 1 ng/L sedimentin pinnalla perustuen elohopean metyloitumiseen. Tämä perustuu Kymijoen saastuneiden sedimenttien tutkimukseen. Liitteessä 1 b ja Taulukossa 1 on laskelmat päästö pitoisuuksista joessa. Olettaen, että puolet päästöstä päätyy valumana Tornionjoen suiston jokiveteen elohopean pitoisuudeksi rannikolla saadaan 4 ng/L, joka vastaa merestä mitattua pitoisuutta. On siten ilmeistä, että elohopean ilmapäästö aiheuttaa pilaantumista laajalla joen suistoalueella sekä rannikon vesistöalueilla.

Joen lisäksi päästö vaikuttaa suistoalueen maa-alueiden pintavesissä ja pohjavesissä. Näiden pintavesien pitoisuudet on laskettu eri oletuksilla 100 km² alueella, Liite 1 b.

Ilmapäästöjen kohtuuttomuus näkyy sammalten sekä jäkäliden tarkkailussa

Ilmalaskeuman vaikutus näkyy erittäin korkeina raskasmetallien pitoisuuksina lähialueiden sammalissa, mutta myös jopa kymmenien kilometrien päähän.

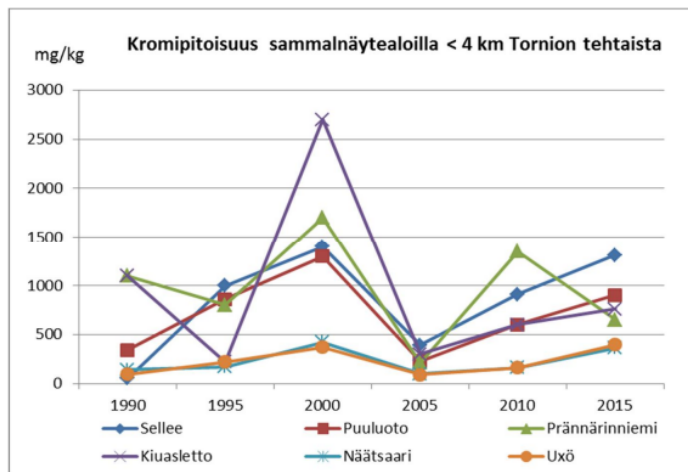
Lähiseudun sammaleet ylittävät jopa PIMA normeja ja on mahdollista, että pahimpia lähiseudun sammalia pitäisi luokitella vaaralliseksi jätteeksi johtuen korkeista raskasmetallipitoisuuksista.

Eriyksiä on kuudenarvoinen kromi, josta lupaliitteenä oleva sammalraporttikin¹ toteaa seuraavaa

Kromia esiintyy luonnossa hapetusasteilla +3 ja +6. Kallio- ja maaperässä suurin osa kromista esiintyy varsin pysyvissä ja niukkaliukoissa oksidimineraaleissa. **Kuudenarvoinen kromi on syöpävaarallista** ja eliöille kolmenarvoista kromia haitallisempaa, mutta **sitä ei luontaisesti ole Suomen maaperässä tavattu**. Kolmenarvoinen kromi on ihmiselle välttämätön hivenaine. Kromia on käytetty erityisesti ruostumattoman teräksen valmistuksessa sekä esim. nahka- ja kemianteollisuudessa sekä puunsuojauksessa (Reinikainen 2007).

Kromin pitoisuudet sammalissa, em raportti. Korkeimmat pitoisuudet ovat 100-1000-kertaisia luonnostaan nähden ja käsittävät mahdollisesti suuren osan syöpävaarallista kromi-VI:tä. 1000 ppm eli 0.1% on yksi kriteeri vaarallisen jätteen arvioinnissa.

10

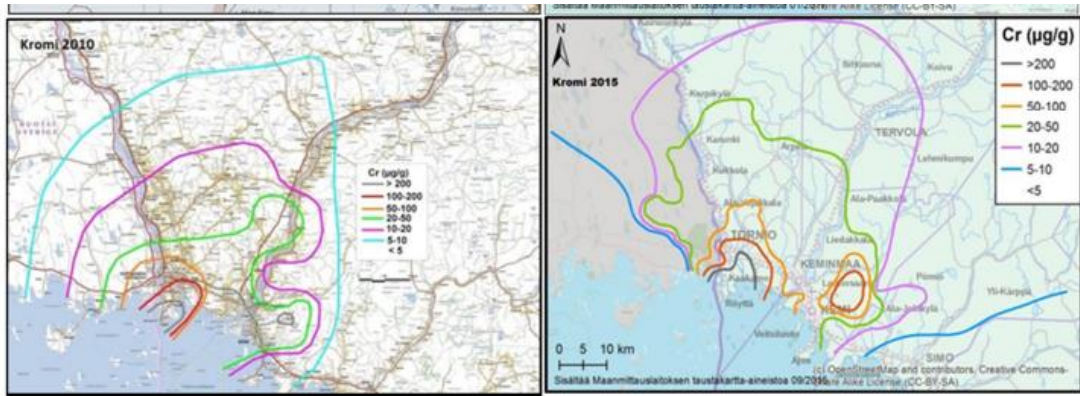

Kuva 8. Seinäsammalten kromipitoisuudet (mg/kg) 4 km:n säteellä Tornion tehtaista vuosina 1990-2015 (n=6).

Korkeimmat pitoisuudet (useampana vuonna >500 mg/kg) havaitaan Röyttän läheisillä koealoilla: Sellee, Prännärinniemi, Puuluoto ja Kiuasletto (kuva 8). Pitoisuudet laskevat nopeasti etäisyyden kasvaessa tehtaaseen. Yli 200 mg/kg kromipitoisuuksia oli vuosina 2015, 2000 ja 1995 myös valtatie E8 eteläpuolisilla havaintopaikoilla (Uxö ja Ruohokari) Tornion tehtaista koilliseen (liite 3.2).

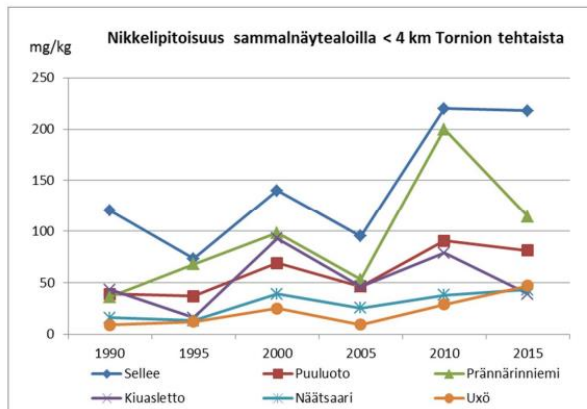
Eri vuosien sammaltutkimusten kromipitoisuuksien perusteella on laadittu vyöhykekarttoja, jotka kuvaavat pitoisuuden vaihtelua (kuva 9). Korkeimpien pitoisuuksien alue on pysynyt melko samana 1990-luvun alusta lähtien. Vuonna 2015 yli 100 mg/kg pitoisuuksia havaittiin Kiviranta – Laivajärvi -väylän eteläpuolella sisältäen Tornion keskustan (kuva 9). Etäisyys tehtaaseen näiltä alueilta on noin 10 km tai alle.

¹ Pöyry 19.10.2017

Kuva 9. Seinäsammalten kromipitoisuuksien vyöhykkeisyys Tornion-Kemin seudulla vuosina 1990, 1995, 2000, 2005, 2010 ja 2015.

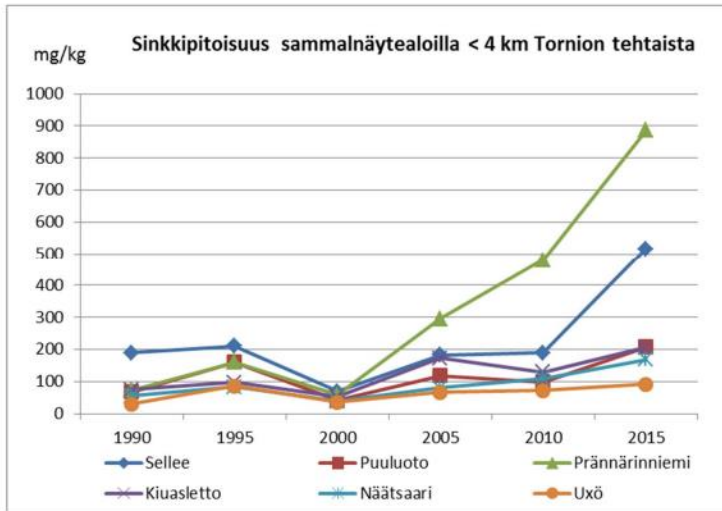
Nikkelin pitoisuudet ylittävät PIMA ohjearvoja 100 ja 200 mg/kg

Kuva 12. Seinäsammalten nikkelipitoisuudet (mg/kg) 4 km:n säteellä Tornion tehtaista vuosina 1990-2015 (n=6).

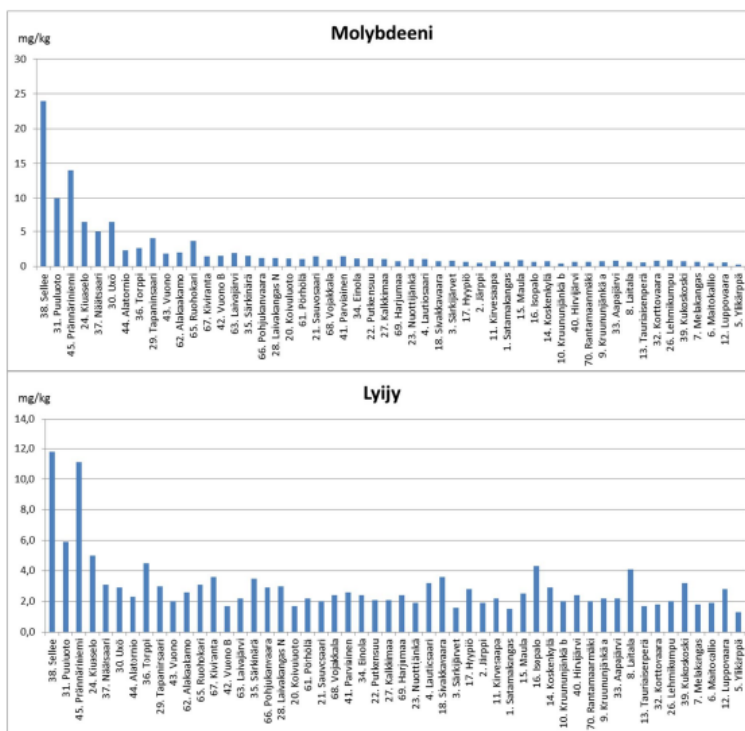
Haaparannan puolella Alatorniassa nikkelipitoisuus näyttää pysyneen aika samalla tasolla vuosina 1990-2015 (pitoisuudet <math>< 15 \text{ mg/kg}</math>). Toisaalta etäämpänä Tornion tehtaista (Vuono ja Vuono B) nikkelipitoisuus näyttäisi jonkin verran kohonneen ja olleet viimeisimmässä tutkimuksessa noin 10 mg/kg (liite 3.3). Kauimmaisilla pisteillä Ruotsin puolella (Parviainen, Hirvijärvi, Kukosjoki) nikkelipitoisuudessa ei ole havaittavissa yhtä selkeää muutosta. Vuonna 1987 Haaparannasta on tutkittu enemmän koaloja kuin 1990-2015 ja nikkelipitoisuudet ovat olleet niissä samaa tasoa tai hieman korkeampia kuin vuosien 1995-2015 koaloilla (liite 3.5).

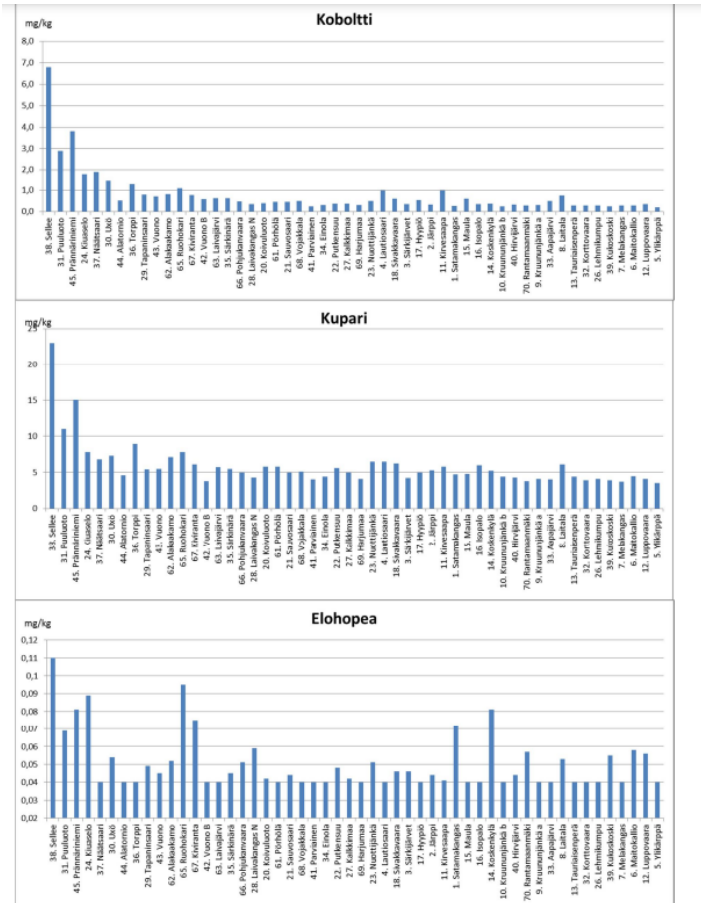
Myös sinkin pitoisuudet sammalissa ylittävät PIMA-normeja.

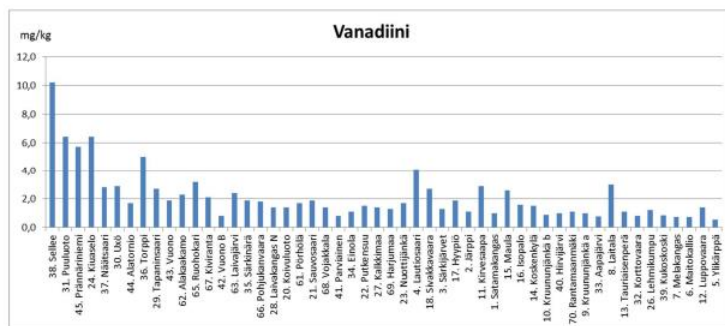
Kuva 3. Seinäsammalten sinkkipitoisuudet (mg/kg) 4 km:n säteellä Tornion tehtaista vuosina 1990-2015 (n=6)

Molybdeenin, elohopean, koboltin, kuparin, lyijyn ja vanadiinin pitoisuudet ovat sammalissa moninkertaisia, todennäköisesti ainakin 10-kertaisia luonnostaan nähden. Elohopean suhteen ongelmana on määrittärajän korkeus.

Kuva 20. Seinäsammalten koboltti-, kupari- ja elohopeapitoisuudet (mg/kg) vuonna 2015 eri havaintopaikoilla. Näytealat on järjestetty kuvaan etäisyyden mukaan Tornion tehtaista. Etäisyys < 4 km (Sellee – Uxö), 4-10 km (Alatornio - Vuono B), 10-20 km (Laivajärvi - Kalkkima), 20-35 km (Harjuma - Aanaajärvi) ja >35 km (Laitala – Ylikärppä)

Kuva 22. Seinäsammalten vanadiinipitoisuudet (mg/kg) vuonna 2015 eri havaintopaikoilla. Näytealat on järjestetty kuvaan etäisyyden mukaan Tornion tehtaista. Etäisyys < 4 km (Sellee – Uxö), 4-10 km (Alatornio - Vuono B), 10-20 km (Laivajärvi - Kalkkima), 20-35 km (Harjuma - Aanaajärvi) ja >35 km (Laitala – Ylikärppä).

Yhtiön päästselvityksistä ja -tarkkailusta puuttuu merkittäviä komponentteja

Ilmapäästöjen molybdeeni aiheuttaa saastumista

Yhtiön ilmapäästöjen selvityksistä ja tarkkailusta puuttuu molybdeeni, joka on selkeästi yksi tärkeimmistä päästökomponenteista myös ilmapäästöissä ja näkyy sammalten sekä jäkälien tarkkailussa Suomessa ja Ruotsissa. Vesipäästöissä on valtavia luonnottomia molybdeenin pitoisuuksia, mutta ilmapäästö saattaa olla vesipäästöä merkittävämpi.

Luonnontaan näden erityisen korkea molybdeenin pitoisuus havaittiin Ruotsin jäkäläseurannassa. Suomen seurannassa havaittiin vastavia pitoisuuksia, mutta päästö ei näkynyt riittäväsi johtuen kohtuuttomasta määräysrajasta 10 mg/kg.

Yhtiö esittää, ettei korkealla vesipäästöllä olisi vaikutusta poroihin tai märehittijöihin, mutta ei esitä todisteita. Ilmavaikutus naavaan ja luppoon on vaikutus suoraan porojen ravintoketjuun sekä mahdollisesti moninkertaistaa vesipäästön.

Ilmapäästön typen ja mahdollisen fosforin vaikutus vesipitoisuuksiin

Yhtiö raportoi merkittäviä typen ilmapäästöjä, muttei näiden vaikutusta laskeumassa.

Vesi- ja mahdollisesti myös ilma ilmapäästöjen alumiini-, rauta- ja mangaani sekä täysin tunnistamattomat aineet

Yhtiön jäteselvityksistä ilmenee, että vesien käsittelysakoissa on merkittävästi liukenevia alumiinia, rautaa ja mangaania. Nämä ovat ilmeisiä

Hakemusdokumentista 2018 ympäristötarkkailu liitteet, s 37, kuvakaappaus vesien käsittelyn jäteistä näkyy esimerkiksi korkeat alumiini, mangaani, rauta, kromi, nikkeli, koboltti analyysistä puuttuvat esimerkiksi Hg, Se,

Vuonna 2018 teetettiin myös koostumusanalyysjä metallipitoisista jätteistä:

Taulukko 19. Terässulaton vesienkäsittelyn metallipitoiset jätteet.

Terässulaton jätteet							
Jatkuvavalukone 1, hilsekaivon hilse		Jatkuvavalukone 1, selkeytinaltaan sakka		Jatkuvavalukone 2, ruuviselkeytinhilse		Jatkuvavalukone 2, flotaattorihilse	
Al mg/kg ka	8990	Al mg/kg ka	8740	Al mg/kg ka	3970	Al mg/kg ka	3910
Ca mg/kg ka	55300	Ca mg/kg ka	61400	Ca mg/kg ka	33500	Ca mg/kg ka	20500
Cd mg/kg ka	<1,5	Cd mg/kg ka	<1,5	Cd mg/kg ka	<1,5	Cd mg/kg ka	<1,5
Co mg/kg ka	210	Co mg/kg ka	260	Co mg/kg ka	1150	Co mg/kg ka	980
Cr mg/kg ka	77000	Cr mg/kg ka	63800	Cr mg/kg ka	85100	Cr mg/kg ka	99400
Cu mg/kg ka	760	Cu mg/kg ka	930	Cu mg/kg ka	2520	Cu mg/kg ka	3080
Fe mg/kg ka	464000	Fe mg/kg ka	349000	Fe mg/kg ka	490000	Fe mg/kg ka	405000
K mg/kg ka	<1000	K mg/kg ka	<1000	K mg/kg ka	<1000	K mg/kg ka	<1000
Mg mg/kg ka	2150	Mg mg/kg ka	2130	Mg mg/kg ka	990	Mg mg/kg ka	1350
Mn mg/kg ka	6040	Mn mg/kg ka	6750	Mn mg/kg ka	9750	Mn mg/kg ka	11100
Mo mg/kg ka	320	Mo mg/kg ka	350	Mo mg/kg ka	5000	Mo mg/kg ka	1680
Na mg/kg ka	13500	Na mg/kg ka	5100	Na mg/kg ka	6880	Na mg/kg ka	1910
Ni mg/kg ka	4310	Ni mg/kg ka	9150	Ni mg/kg ka	57800	Ni mg/kg ka	43900
P mg/kg ka	190	P mg/kg ka	360	P mg/kg ka	230	P mg/kg ka	250
Pb mg/kg ka	22	Pb mg/kg ka	39	Pb mg/kg ka	<15	Pb mg/kg ka	<15
S mg/kg ka	<250	S mg/kg ka	1030	S mg/kg ka	<250	S mg/kg ka	550
Si mg/kg ka	700	Si mg/kg ka	250	Si mg/kg ka	10900	Si mg/kg ka	550
Zn mg/kg ka	<15	Zn mg/kg ka	49	Zn mg/kg ka	<15	Zn mg/kg ka	65

Kaatoapaikoilta vuotavat vedet lisäävät molybdeenin ja kromin ja kromi-VIn kuormitusta,

ks vuoden 2018 ympäristösuojeluraporttien liitteet, kaappaus seuraavassa. Mineraaliset jätteet voivat vuotaa kaatopaikoilta hyvin pitkiä aikoja kaivannaisjätteiden tavoin.

Liuhanlahden suoto- ja pohjavesien tarkkailu 2018 1 (1)

EHSS/JEV

Liite 7.

AHDEN ALUEEN SUOTO- JA POHJAVESITARKKAILU 2018

1. SUOTOVESITARKKAILU

Liuhanlahden alueelta lähtevä vesi

2018	Näytepvm	F mg/l	pH	Johtokyky (mS/m)	Cr liu mg/l	Ni liu mg/l	Mo liu mg/l	Zn liu mg/l	Cr kok mg/l	Ni kok mg/l	Mn kok mg/l	Zn kok mg/l	öljyt mg/l
Tammikuu	26.1.2018	5,6	11,5	138,4	0,81	0,02	9,7	<0,01	0,84	0,02	9,7	0,01	1
Helmi	26.2.2018	5,45	11,6	142,5	0,84	0,02	10,2	<0,01	0,85	0,02	10,2	0,02	1,4
Maaliskuu	23.3.2018	5,49	11,6	140,8	0,82	0,02	10	<0,01	0,84	0,02	10	<0,01	0,9
Huhtikuu	helikot jäät, ei näytettä												
Toukokuu	31.5.2018	4,02	11,6	144,6	0,44	<0,01	4,3	<0,01	0,45	0,01	4,3	0,03	0,5
Kesäkuu	28.6.2018	4,12	10,9	73,4	0,45	<0,01	4,5	<0,01	0,49	0,01	4,6	<0,01	0,3
Heinäkuu	25.7.2018	4,26	10,2	61	0,48	0,01	4,8	<0,01	0,48	0,01	4,8	<0,01	0,3
Elokuu	29.8.2018	4,27	10	62,7	0,48	<0,01	5,1	<0,01	0,5	<0,01	5,1	<0,01	0,2
Syyskuu	27.9.2018	4,69	9,9	64,1	0,48	<0,01	5,7	<0,01	0,5	<0,01	5,6	<0,01	0,3
Lokakuu	25.10.2018	4,76	9,8	67,5	0,49	<0,01	6,1	<0,01	0,52	<0,01	6,1	0,02	0,5
Marraskuu	29.11.2018	5	10,3	75,7	0,53	<0,01	7,7	<0,01	0,56	<0,01	7,7	0,02	0,6
Joulukuu	20.12.2018	5,72	10,6	77,7	0,54	<0,01	8,1	0,01	0,57	0,01	8,1	0,01	0,5

2. POHJAVESITARKKAILU

Liuhanlahden alue

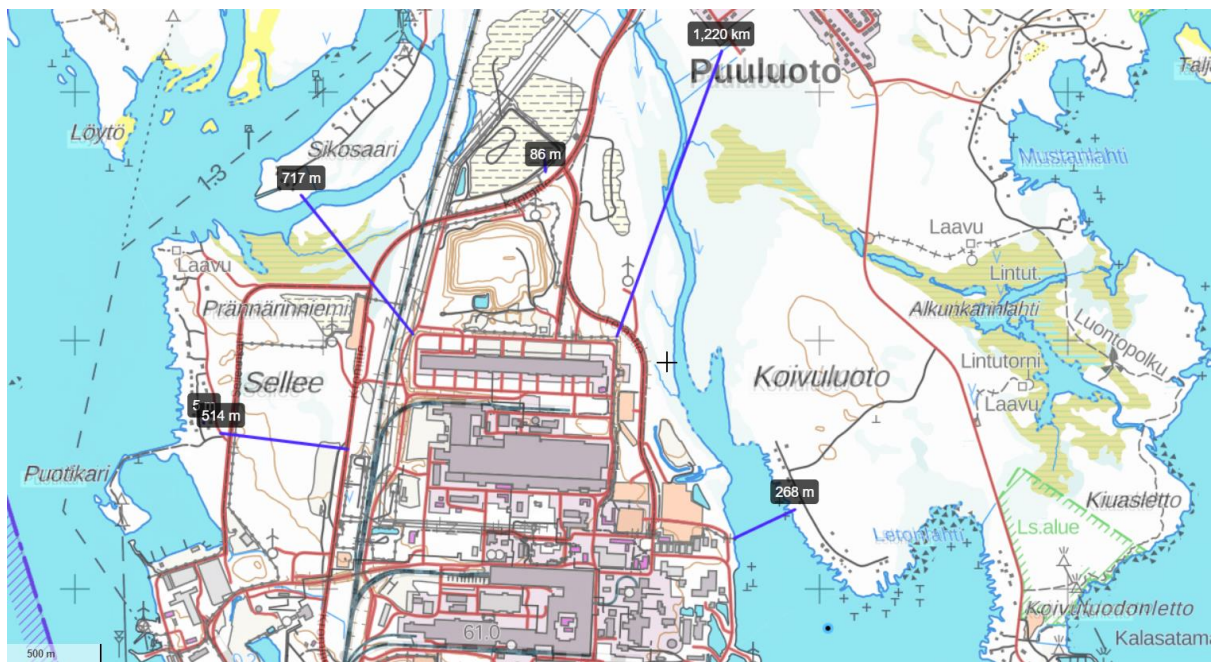
Säteilyturvakeskuksen lausuma

STUK ilmoittaa oman säteilysuojellisuuden kantansa. Tähän liittyen tarvitaan myös selvitys ympäristöluvituksen perusteista suhteessa jätteiden pitkäaikaiseen käyttäytymiseen, kertymiseen ja ympäristövaikutuksiin, joista STUKilla ei ole osaamista. STUK väestön altistuskriteeri ei kerro ympäristövaikutuksista muiden kuin ihmisten suhteen. STUKin lausumasta ei käy imi, kuinka jätteiden kanssa toimitaan kaatopaikkaa suljettaessa. Am-241 isotoopin puoliintumisaika on 432 vuotta. Sitä käytetään palovaroittimissa², joten kontaminaatiota saattaisi olla muissakin jätteissä.

STUK kertoo myös sallineensa luonnonradioaktiivisten aineiden sijoittamisen. Näistä esimerkiksi uraani ja luonnon torium ovat kemiallisesti hyvin myrkyllisiä aineita, joiden kemialliset vaikutukset eivät kuulu STUKin toimivaltaan

Päästöistä seuraavat terveys- ja naapuruussuhdevaikutukset

Suurimman välittömän laskeuman alueella Selleessä, Prännärinmäellä, Koivuluodossa, Koivuluodonletossa Sikosaarella ja Puuluodossa on sekä myös Ruotsin puolen lähisaarissa saattaa olla vakituista ja loma-asutusta, joihin kohdistuu voimakkaita ilmapäästöjen sekä melun vaikutuksia. Kartalla ja ilmakuvissa näkyy myös laitosten länsipuolella joitakin asunnoilta vaikuttavia rakennuksia.

Syöpärekisterissä esiintyy joidenkin syöpien kohoamista Kemi-Tornioalueilla ja Outokummun laskeumien alueilla.

Tornion terästedaskombinaatin raskasmetallipäästöillä on mahdollisia terveysvaikutuksia Kromipäästöistä erityisesti 6-arvoinen kromi sekä nikkeli tunnetaan syöpävaarallisina aineina.

² <https://en.wikipedia.org/wiki/Americium-241>

Elohopea on yksi myrkyllisimmistä aineista ja vaikuttaa esimerkiksi hermostoon ja munuaisten toimintaan.

Elohopeapäästön voidaan arvioida vaikuttavan ainakin kalojen elohopean nousun takia kemialliseen ympäristölaatunormiin sekä toisaalta vaarantavan myös ihmisten ympäristöterveyttä kalojen elohopeamyyntirajan ylittyessä.

Melu

Vuoden 2016 tarkkailun mukaan loma-asutuksen normit ylittyivät merkittäväällä osalla mittauksia, kuvakaappaus alla. Tämä voi tarkoittaa myös saman tasoisten luonnonsuojelualueiden normien ylittymistä.

Yhtiöt vastaavat Koivuluodon vuokrasopimusten päättyvän mutta ei Koivuluodonleto tai Prännärinniemen osalta. Ainakin osa loma-asutuksesta voi olla vanhempaa kuin tehdas tai sen merkittävät laajennukset. Laitosten ympäristössä voi olla muitakin loma- ja asuinkiinteistöjä, joihin tulevista vaikutuksista tulee olla kattava selvitys. Melusta voi tulla naapuruuslain vastainen kohtuuton haitta. Pohjois-Savon ELY on ottanut kantaa teollisuuden (Yara) vaikutukseen kiinteistöarvoihin. Vakavat häiriöt loma-asutukselle ja kiinteistöarvon menetykset voivat myös olla kohtuuton rasitus kokonaisuutena. On myös huomattava, että omaisuus nauttii perustuslain suojaa.

Peruutusvaroittimien melua voidaan rajoittaa suunnitelmalla reitit niin, että peruttamista ei tarvita. Savon Sellu Kuopiossa on pystynyt sulkemaan peruutussummerit omalla tehtaallaan, sieltä voi kysyä menettelyä tähän.. Jos kuormausaluetta valvotaan, niin ettei vaaraa ole, niin tämän pitäisi olla mahdollista

Vuoden 2016 ympäristön vuositarkkailuraportissa on seuraava selvitys melusta ja vastaava myös vuonna 2018

10. Meluntorjunta

Tehtaalla ja sen lähiympäristössä tehtiin melumittaus pitkäkestoisella monipistemittauksella syksyllä 2013. Melunmittaustulosten perusteella todettiin, että vapaa-ajan asuntojen läheisyydessä (Koivuluodossa, Koivuluodonletolla ja Prännärinniellä) ympäristöluvan väliön melun tavoite arvo (50dB) alitetaan 87 %:sti kaikista mittaustuloksista ja 54 % mittaustuloksista alittaa pitkän ajan tavoitearvon (45 dB). Tehdasaluetta lähimmän vakituisen asuinalueen melutasot alittavat yleiset melutason päivä- ja yöajan ohjearvot.

Ferrokromitehtaan laajennuksen vaikutuksista havaittiin, ettei ferrokromitehtaan uuden sintraamon ja ferrokromisulaton toiminnot vaikuta merkittävästi Koivuluodon ja Koivuluodonleton melutasoihin. Laajennuksen jälkeenkin melutasot alittavat useimmiten välittömän tavoitearvon. Koivuluodon ja Koivuluodonleton melutasoissa ei myöskään havaittu yhteneväisyyksiä Tapojärvi Oy:n toiminnan kanssa.

Vuonna 2015 toteutettiin kuonapatojen pinnoitus. Pinnoituksella helpotetaan kuonan irtoamista padoista, mikä vähentää patojen piikkaustarvetta edelleen piikkauksesta syntyvää melua. Juuri piikkausmelu on koettu häiritseväksi. Ohjeistuksella rajoitettiin yö- ja viikonloppujen aikana tehtävää piikkausta vain aivan välttämättömään. Lähinaapureilta saadun palautteen perusteella tehdyt toimenpiteet ovat olleet tehokkaita ja häiritsevää melua ei enää juurikaan kuulu.

Ajoneuvojen peruutusvaroittimien ääni on todettu jonkin verran häiritseväksi etenkin iltaisina ja öisin. Peruutusvaroittimet ovat kuitenkin lakisääteisiä laitteita ja niiden äänitasoa ei voida näin ollen pienentää.

Tapojärvi Oyn koe Tornion kuonalla Kittilässä

Liitteenä 2a on Tapojärvi oyn koetoimintailmoitus PSAVI 67/2017 Tornion kuonalla Kittilässä. Toiminnassa oli ilmeisesti tarkoitus käyttää erilaisia terästeollisuuden ja mahdollisesti myös kaivosteollisuuden jätteitä.

Geopolymeerikomposiitissa käytetään pääasiallisena sidostajana Tornion teräskuonaa (koostumus alla), johon lisätään vähäinen määrä Fe-Mg-Na-Si-pohjaista kiihdytintä. Rakenteessa sepelin osuus tulee olemaan noin 60–80 % ja sidostajan noin 40–20 %.

Alku- aine	mg/kg
Al	6 690
Ca	385 000
Fe	1 220
Mg	37 700

Mn	2 090
Na	310
Ni	61
S	1 180
Ti	1 300
Ba	200
Cu	11
B	610
Mo	17
V	25

Vettä heikosti läpäisevän pintarakennekerroksen vedenjohtavuuden maksimiarvoksi on suunniteltu $1 \cdot 10^{-6}$ m/s ja minimiarvoksi $1 \cdot 10^{-9}$ m/s. Tällainen tiivistysrakenne on käytännössä lähes vesitiivis.

Pintakerros muodostetaan reaktiivista sideainetta sisältävästä tiivistysmateriaalista. Materiaalikerroksen annetaan kovettua. Kovettuvan kerroksen reaktiiviset komponentit koostuvat terästeollisuuden ja kaivosteollisuuden sivutuotteena syntyneistä sivutuotteista, joista osa käsitellään termisesti ja/tai kemiallisesti näiden reaktiivisten ominaisuuksien parantamiseksi. Kyseiset sivutuotteet valitaan siten, että ne täyttävät kohteelle asetetut ympäristökelpoisuusvaatimukset ja ovat reaktiivisia ja/tai suhteellisen helposti reaktiiviseksi saatettavia yhdisteitä. Näiden sisältämien tai näihin muodostettavien reaktiivisten aineiden kykyä muodostaa geopolymeerisia sidosteita edistetään järjestämällä komposiittiin tarvittaessa magnesium- ja rautayhdisteitä. Vaihtoehtoisesti tai lisäksi tiivistysmateriaaliin voidaan järjestää kalsiumyhdisteitä.

metrin kaivosta neljä kertaa vuodessa. Vesinäytteet ottaa tarvittavan sertifiikaatin omaava henkilö. Vesinäytteet analysoidaan Ahma Ympäristö Oy:ssä. Vedestä analysoidaan sähköjohtavuus, pH, alumiini, antimoni, arseeni, boori, barium, beryllium, kalsium, kadmium, koboltti, kromi, kupari, rauta, elohopea, kalium, magnesium, mangaani, molybdeeni, natrium, nikkeli, fosfori, lyijy, rikki, tina, titaani, vanadiini, sinkki, fluori, kloridi, sulfaatti, pii, DOC, kromi(VI), happipitoisuus, kokonaistyyppi, nitraattityppi, nitriittityppi, ammoniumtyppi ja kiintoaine. Seurantaa jatketaan vuoteen 2022 saakka.

Analyysitulokset raportoidaan suoraan Agnico Eagle Finland Oy:lle. Tapojärvi Oy laatii koetoiminnasta vuosiraportin. Koetoiminnasta raportoidaan vuoteen 2022 saakka.

ELYstä saadun raportin 2b, liiteinä 2c-f on tarkkailutuloksia, joissa näkyy Tornion toiminnalle tyypillisiä liukoisia haitta-aineita, kuten alumiini, elohopea ja molybdeeni. Seuraavassa ote liitteestä 2f, josta näkyy esimerkiksi korkea alumiini, kromi ja kromi-VI, fosfori, elohopea, molybdeeni. Pitoisuudet vaihtelevat, mutta ovat monen aineen suhteen tyypillisiä Tornion jätteille ja toisaalta Kittilän sivukiviläjityksen jätevesisin korkeita pitoisuuksia puuttuu ja ko. vesissä alumiini ja rauta on paljon alhaisempi, katso liite 2g.

Näytetunnus: R-19-04389-001	Kuvaus: Vesinäyte		
Näyte otettu: 30.7.2019	Vastaanottopvm: 31.7.2019		Tutkimus aloitettu: 31.7.2019
Näytetyyppi: Vesi	Näytteenottaja: Asiakas		
Analyysit	Yksikkö	Tulos	Menetelmä / Laboratorio
Fysikaalis-kemialliset tutkimukset			
Sähkönjohtavuus *	mS/m	1000	SFS-EN 27888:1994 / ROI
pH *		11,79	SFS 3021:1979 / ROI
Fosfori *	µg/l	39000	SFS-EN ISO 15681-2:2005 / ROI
Fluoridi *	mg/l	16	SFS-EN ISO 10304-1:2009 / ROI
Kloridi *	mg/l	16	SFS-EN ISO 10304-1:2009 / ROI
Sulfaatti *	mg/l	2400	SFS-EN ISO 10304-1:2009 / ROI
DOC *	mg/l	48,2	SFS-EN 1484:1997 / OUL
Typpi *	µg/l	21000	SFS-EN ISO 11905-1:1998 / ROI
Ammoniumtyppi *	µg/l	1400	SFS-EN ISO 11732:2005 / ROI
Nitriittityppi *	µg/l	120	SFS-EN ISO 13395:1997 / ROI
Nitraattityppi *	µg/l	<5,0	SFS-EN ISO 13395:1997 / ROI
Nitraatti- ja nitriittitypen summa *	µg/l	130	SFS-EN ISO 13395:1997 / ROI
Kiintoaine GF/C *	mg/l	5600	SFS-EN 872:2005 / ROI
Kromi VI, Cr6+	µg/l	120	sisäinen menetelmä / ARAM
Alkuaineanalyysit			
Alumiini, Al *	µg/l	197000	SFS-EN ISO 17294-2:2016 / OUL
Arseeni, As *	µg/l	16600	SFS-EN ISO 17294-2:2016 / OUL
Boori, B *	µg/l	2670	SFS-EN ISO 17294-2:2016 / OUL
Barium, Ba *	µg/l	298	SFS-EN ISO 17294-2:2016 / OUL
Beryllium, Be *	µg/l	1,8	SFS-EN ISO 17294-2:2016 / OUL
Kadmium, Cd *	µg/l	<0,01	SFS-EN ISO 17294-2:2016 / OUL
Koboltti, Co *	µg/l	26,0	SFS-EN ISO 17294-2:2016 / OUL
Kromi, Cr *	µg/l	266	SFS-EN ISO 17294-2:2016 / OUL
Kupari, Cu *	µg/l	635	SFS-EN ISO 17294-2:2016 / OUL
Rauta, Fe *	µg/l	1560	SFS-EN ISO 17294-2:2016 / OUL
Elohopea, Hg *	µg/l	4,1	SFS-EN ISO 17294-2:2016 / OUL
Mangaani, Mn *	µg/l	619	SFS-EN ISO 17294-2:2016 / OUL
Molybdeeni, Mo *	µg/l	1240	SFS-EN ISO 17294-2:2016 / OUL
Nikkeli, Ni *	µg/l	143	SFS-EN ISO 17294-2:2016 / OUL
Lyijy, Pb *	µg/l	2,4	SFS-EN ISO 17294-2:2016 / OUL
Antimoni, Sb *	µg/l	83,6	SFS-EN ISO 17294-2:2016 / OUL
Tina, Sn *	µg/l	7,5	SFS-EN ISO 17294-2:2016 / OUL
Vanadiini, V *	µg/l	806	SFS-EN ISO 17294-2:2016 / OUL
Sinkki, Zn *	µg/l	4,5	SFS-EN ISO 17294-2:2016 / OUL
Kalsium, Ca *	mg/l	472	SFS-EN ISO 11885:2009 / OUL
Kalium, K *	mg/l	29,5	SFS-EN ISO 11885:2009 / OUL
Magnesium, Mg *	mg/l	612	SFS-EN ISO 11885:2009 / OUL
Natrium, Na *	mg/l	2220	SFS-EN ISO 11885:2009 / OUL
Rikki, S *	mg/l	1080	SFS-EN ISO 11885:2009 / OUL
Titaani, Ti	mg/l	0,080	SFS-EN ISO 11885:2009 / OUL
Pii, Si *	mg/l	279	SFS-EN ISO 11885:2009 / OUL

* Menetelmä on akkreditoitu

Mittausepävarmuudet ovat saatavissa laboratorion.

Laboratorio on FINAS-akkreditointipalvelun akkreditoima testauslaboratorio T131. Kuvaus akkreditoinnista on saatavissa

LIITE 1 tarkkailutuloksia

Vuoden 2018 jätejakeiden tarkkailut, myös muissa jätejakeissa ilmenevät pääkomponentit täytyy saada vesien tarkkailuun

Taulukko 20. Kuumavalssaamon vesienkäsittelyn metallipitoiset jätteet.

Kuumavalssaamon jätteet							
Valssaushilse, etu- ja nauhavälssaimilta		Vedenkäsittely 1, selkeyttimen alite		Vedenkäsittely 2, selkeyttimen alite		Vedenkäsittelyn altaiden puhdistusliete	
Al mg/kg ka	1600	Al mg/kg ka	4300	Al mg/kg ka	1300	Al mg/kg ka	780
Ca mg/kg ka	8590	Ca mg/kg ka	4730	Ca mg/kg ka	2330	Ca mg/kg ka	1710
Cd mg/kg ka	<1,5	Cd mg/kg ka	<1,5	Cd mg/kg ka	<1,5	Cd mg/kg ka	<1,5
Co mg/kg ka	720	Co mg/kg ka	820	Co mg/kg ka	960	Co mg/kg ka	1010
Cr mg/kg ka	58700	Cr mg/kg ka	73900	Cr mg/kg ka	62500	Cr mg/kg ka	90000
Cu mg/kg ka	1540	Cu mg/kg ka	1760	Cu mg/kg ka	1850	Cu mg/kg ka	2310
Fe mg/kg ka	295000	Fe mg/kg ka	316000	Fe mg/kg ka	292000	Fe mg/kg ka	340000
K mg/kg ka	<1000	K mg/kg ka	2100	K mg/kg ka	<1000	K mg/kg ka	<1000
Mg mg/kg ka	270	Mg mg/kg ka	420	Mg mg/kg ka	210	Mg mg/kg ka	130
Mn mg/kg ka	6600	Mn mg/kg ka	7080	Mn mg/kg ka	6090	Mn mg/kg ka	7130
Mo mg/kg ka	2050	Mo mg/kg ka	2400	Mo mg/kg ka	2120	Mo mg/kg ka	2450
Na mg/kg ka	1310	Na mg/kg ka	2670	Na mg/kg ka	480	Na mg/kg ka	<250
Ni mg/kg ka	28000	Ni mg/kg ka	36600	Ni mg/kg ka	37000	Ni mg/kg ka	44200
P mg/kg ka	160	P mg/kg ka	160	P mg/kg ka	250	P mg/kg ka	160
Pb mg/kg ka	<15	Pb mg/kg ka	<15	Pb mg/kg ka	<15	Pb mg/kg ka	<15
S mg/kg ka	<250	S mg/kg ka	780	S mg/kg ka	370	S mg/kg ka	<250
Si mg/kg ka	630	Si mg/kg ka	27900	Si mg/kg ka	9530	Si mg/kg ka	5320
Zn mg/kg ka	<15	Zn mg/kg ka	20	Zn mg/kg ka	110	Zn mg/kg ka	120

Taulukko 21. Kylmävalssaamon vesienkäsittelyn metallipitoiset jätteet.

Kylmävalssaamon jätteet							
HP1 hehkutushilse		HP1, kuulapuhalluspöly		HP3 hehkutushilse		HP3, kuulapuhalluspöly	
Al mg/kg ka	870	Al mg/kg ka	590	Al mg/kg ka	740	Al mg/kg ka	<500
Ca mg/kg ka	500	Ca mg/kg ka	260	Ca mg/kg ka	2450	Ca mg/kg ka	410
Cd mg/kg ka	<1,5	Cd mg/kg ka	<1,5	Cd mg/kg ka	<1,5	Cd mg/kg ka	<1,5
Co mg/kg ka	680	Co mg/kg ka	170	Co mg/kg ka	1130	Co mg/kg ka	780
Cr mg/kg ka	52000	Cr mg/kg ka	39200	Cr mg/kg ka	78100	Cr mg/kg ka	141000
Cu mg/kg ka	1880	Cu mg/kg ka	1000	Cu mg/kg ka	2400	Cu mg/kg ka	1500
Fe mg/kg ka	227000	Fe mg/kg ka	772000	Fe mg/kg ka	344000	Fe mg/kg ka	567000
K mg/kg ka	<1000	K mg/kg ka	<1000	K mg/kg ka	<1000	K mg/kg ka	<1000
Mg mg/kg ka	240	Mg mg/kg ka	<100	Mg mg/kg ka	150	Mg mg/kg ka	<100
Mn mg/kg ka	9340	Mn mg/kg ka	4610	Mn mg/kg ka	9570	Mn mg/kg ka	6530
Mo mg/kg ka	570	Mo mg/kg ka	1020	Mo mg/kg ka	1540	Mo mg/kg ka	5710
Na mg/kg ka	<250	Na mg/kg ka	<250	Na mg/kg ka	<250	Na mg/kg ka	<250
Ni mg/kg ka	21800	Ni mg/kg ka	5340	Ni mg/kg ka	44500	Ni mg/kg ka	46900
P mg/kg ka	<100	P mg/kg ka	170	P mg/kg ka	250	P mg/kg ka	300
Pb mg/kg ka	<15	Pb mg/kg ka	21	Pb mg/kg ka	<15	Pb mg/kg ka	<15
S mg/kg ka	<250	S mg/kg ka	<250	S mg/kg ka	<250	S mg/kg ka	<250
Si mg/kg ka	360	Si mg/kg ka	4280	Si mg/kg ka	260	Si mg/kg ka	540
Zn mg/kg ka	31	Zn mg/kg ka	32	Zn mg/kg ka	<15	Zn mg/kg ka	21
RAP hiomosakka		RAP, kuulapuhalluspöly		RAP, hehkutushilse		RAP, magneettierottimen sakka	
Al mg/kg ka	2830	Al mg/kg ka	720	Al mg/kg ka	1160	Al mg/kg ka	620
Ca mg/kg ka	<250	Ca mg/kg ka	810	Ca mg/kg ka	1690	Ca mg/kg ka	1420
Cd mg/kg ka	<1,5	Cd mg/kg ka	<1,5	Cd mg/kg ka	<1,5	Cd mg/kg ka	<1,5
Co mg/kg ka	2650	Co mg/kg ka	670	Co mg/kg ka	1140	Co mg/kg ka	880
Cr mg/kg ka	35300	Cr mg/kg ka	95800	Cr mg/kg ka	85100	Cr mg/kg ka	97600
Cu mg/kg ka	980	Cu mg/kg ka	1460	Cu mg/kg ka	2510	Cu mg/kg ka	2570
Fe mg/kg ka	697000	Fe mg/kg ka	577000	Fe mg/kg ka	339000	Fe mg/kg ka	404000
K mg/kg ka	<1000	K mg/kg ka	<1000	K mg/kg ka	<1000	K mg/kg ka	<1000
Mg mg/kg ka	<100	Mg mg/kg ka	<100	Mg mg/kg ka	250	Mg mg/kg ka	110
Mn mg/kg ka	2460	Mn mg/kg ka	7670	Mn mg/kg ka	9730	Mn mg/kg ka	7110
Mo mg/kg ka	32200	Mo mg/kg ka	4380	Mo mg/kg ka	1450	Mo mg/kg ka	2810
Na mg/kg ka	<250	Na mg/kg ka	<250	Na mg/kg ka	<250	Na mg/kg ka	<250
Ni mg/kg ka	2000	Ni mg/kg ka	34600	Ni mg/kg ka	46700	Ni mg/kg ka	4000
P mg/kg ka	500	P mg/kg ka	370	P mg/kg ka	370	P mg/kg ka	960
Pb mg/kg ka	74	Pb mg/kg ka	<15	Pb mg/kg ka	<15	Pb mg/kg ka	<15
S mg/kg ka	1570	S mg/kg ka	<250	S mg/kg ka	<250	S mg/kg ka	670
Si mg/kg ka	3580	Si mg/kg ka	5640	Si mg/kg ka	5390	Si mg/kg ka	4010
Zn mg/kg ka	28	Zn mg/kg ka	17	Zn mg/kg ka	23	Zn mg/kg ka	100

Taulukko 16. Vedenpuhdistussakka

Vedenpuhdistussakka				
Koostumusanalyysi	elokuu 2018	Liukoisuusanalyysi	elokuu 2018 LS2	elokuu 2018 LS10
As mg/kg ka	13	pH	10,2	10,5
Ba mg/kg ka	68	Johtokyky mS/m	1020	190,0
Cd mg/kg ka	18	As mg/kg ka	0,98	2,6
Cr mg/kg ka	12300	Ba mg/kg ka	0,049	0,068
Cu mg/kg ka	47	Cd mg/kg ka	0,0030	0,027
Hg mg/kg ka	<0,04	Cr mg/kg ka	0,60	2,7
Mo mg/kg ka	3,0	Cu mg/kg ka	0,037	0,24
Ni mg/kg ka	94	Hg mg/kg ka	<0,001	<0,004
Pb mg/kg ka	2390	Mo mg/kg ka	0,16	0,17
Sb mg/kg ka	<2	Ni mg/kg ka	0,33	0,41
Se mg/kg ka	48	Pb mg/kg ka	1,6	10
Zn mg/kg ka	59400	Sb mg/kg	0,59	1,5
		Se mg/kg ka	4,0	4,4
		V mg/kg ka	0,46	2,1
		Zn mg/kg ka	11	100
		Fluoridi mg/kg ka	12	32
		Kloridi mg/kg ka	360	370
		Sulfaatti mg/kg ka	5 590	6 510
		DOC mg/kg ka	690	870

1. Prosessijätteiden tarkkailuohjelman mukaiset koostumuksen vuosianalyysit 2018

Tarkkailuohjelman mukaiset prosessijätteiden koostumuksen vuosianalyysit on esitetty seuraavissa taulukoissa 1 - 6.

Taulukko 1. Ferrokromitehtaan vedenpuhdistussakan vuosianalyysi 2018

Näyte	Cr %	Fe %	SiO ₂ %	Al ₂ O ₃ %	CaO %	MgO %	Cd %	Zn %	Pb %
1.1.-30.6.	5,3	3,5	31	3,9	0,8	14,7	<0,01	4,9	0,18
1.7.-31.12.	5,1	3,3	33,8	5,8	0,7	14,3	<0,01	7,7	0,29
min.-max. 2009 - 2017 tuloksissa	1,8- 5,5	1,2- 3,5	25,8- 41,0	3,5- 6,8	0,1- 0,6	15,3 - 38,3	aina <0,01	1,9- 6,9	0,09- 0,19

Taulukko 2. Ferrokromitehtaan kiertopölyjen koostumusanalyysi 2018

Näyte	Cr %	Fe %	SiO ₂ %	Al ₂ O ₃ %	CaO %	MgO %	Cd %	Zn %	Pb %
04/2018	27,5	17,4	6,4	13,3	1,0	11,1	<0,01	0,2	0,05
08/2018	0,4	6,5	55,7	19,5	5,1	1,3	<0,01	0,01	0,06
*									
min.-max. 2013 - 2017 tuloksissa	5,4 - 44,4	3,3 - 26,4	3,8 - 17,8	5 - 17,7	0,5 - 2,2	2,2 - 12,6	aina <0,01	0,02- 0,41	0,04 - 0,05

*kolmas näyte teetetty ulkopuolella yhdessä muiden FeCr-tehtaan loppusijoitettavien jätteiden kanssa, erillinen listaus tässä liitteessä.

Taulukko 3 Jäkälänäytteiden metallipitoisuudet (mg/kg). Kontrollipisteiden analyysitulokset sinisellä pohjalla. Alimmalla rivillä määritysrajat (DL). Täydelliset tulokset liitteessä 3.

näyte	As	Cd	Co	Cr	Cu	Ni	Pb	V	Zn	Hg	Ba	Sb	Mo
S2	<0,7	<0,3	0,3	23,0	23,0	2,6	1,7	<0,5	82,0	<0,2	8,4	<1	10
S6	<0,7	<0,3	0,4	52,0	17,0	5,1	2,3	<0,5	140,0	0,2	6,6	<1	<10
S8	<0,7	<0,3	<0,3	26,0	9,0	2,8	2,1	1,0	59,0	0,2	7,5	<1	<10
S10	<0,7	<0,3	<0,3	18,0	19,0	2,8	1,8	<0,5	92,0	<0,2	14,0	<1	<10
U1	<0,7	<0,3	0,3	52,0	28,0	6,0	2,5	7,0	150,0	<0,2	10,0	<1	<10
U2	<0,7	<0,3	0,3	45,0	20,0	5,0	2,7	<0,5	140,0	<0,2	10,0	<1	12
U6	<0,7	<0,3	<0,3	63,0	11,0	6,3	4,5	1,0	150,0	0,5	9,5	<1	<10
U7	0,7	<0,3	0,3	68,0	11,0	5,9	4,4	2,0	140,0	0,5	9,7	<1	<10
U10	<0,7	<0,3	<0,3	15,0	6,4	2,1	2,3	5,0	85,0	<0,2	12,0	<1	<10
U11	<0,7	<0,3	<0,3	25,0	14,0	2,2	1,5	<0,5	85,0	<0,2	12,0	<1	<10
U13	<0,7	<0,3	0,3	33,0	7,8	4,1	2,5	1,0	130,0	0,2	7,1	<1	<10
K1	<0,7	<0,3	<0,3	2,8	17,0	0,8	1,2	<0,5	49,0	<0,2	13	<1	<10
K2	<0,7	<0,3	<0,3	4,1	14,0	0,7	1,6	<0,5	57,0	<0,2	9,7	<1	<10
K3	<0,7	<0,3	<0,3	7,7	10,0	1	1,9	<0,5	47,0	0,2	9,4	<1	<10
DL	0,7	0,3	0,3	0,7	1,4	0,5	0,5	0,5	1,9	0,2	0,7	1	10

Taulukko 4 Kromi-, nikkeli-, sinkki- ja kuparitulosten keskiarvot sekä minimi- ja maksimiarvot varsinaisilla näytepisteillä (11 kpl) sekä tausta-arvoja kuvaavissa kontrollinäytteissä (3 kpl).

metalli	näytepisteet (mg/kg)			kontrollit (mg/kg)		
	keskiarvo	min	max	keskiarvo	min	max
Cr	38,2	15,0	68,0	4,9	2,8	7,7
Ni	4,1	2,1	6,3	0,8	0,7	1,0
Zn	113,9	59,0	150,0	51,0	47,0	57,0
Cu	15,1	6,4	28,0	13,7	10,0	17,0